

בקשות שונות מס' 940/86
(ערעור אזרחי מס' 262/86)

1. וולטר רוט
2. יוסף אדלסבורג
3. חברת דיק פרה (ישראל) בע"מ

נגד

1. Deak & Co. Inc.
2. Perera Co. Inc.

בית המשפט העליון בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

[25.1.87, 3.12.86]

לפני הרשם ש' צור

תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984, ק"ת 2220, תקנה 38, 426, 428.

בית המשפט המחוזי קיבל את תביעת המשיבות וחייב את המערערים לשלם להן סכום מסוים וכן דחה את התביעה שכנגד, שהגישו המערערים נגד המשיבות. המערערים הגישו ערעור לבית המשפט העליון הן על קבלת תביעת המשיבות והן על דחיית התביעה שכנגד. לבקשת המערערים, הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ביצוע פסק הדין, בתנאי שתופקו ערבות בנקאית בסכום מסוים. על החלטה זו הגישו המערערים בקשת רשות ערעור, וזו נדחתה עלידי המשנה לנשיא בית המשפט העליון. המערערים הפקידו על מחצית סכום הערבות שתי ערבויות של בנק בנייריורק. בהליך זה מבקשות המשיבות, בין היתר, לדחות ערבויות אלה, ואילו המערערים מבקשים למחוק את שם המשיבות ולרשום תחתן משיבות אחרות, וזאת נוכח העובדה, שהמשיבות נכנסו בארצות-הברית להליכי פשיטת-רגל ונכסיהן הועברו לקרן נאמנות.

בית המשפט העליון פסק:

- א. במקרה דנן, בדחיית בקשת רשות הערעור, שהגישו המערערים, אישר בית המשפט העליון את החלטת בית המשפט המחוזי ואת התנאים שנקבעו עלידיו. לכן, אי-קיומם של התנאים, הקבועים בהחלטת בית המשפט המחוזי, הוא עניין הניתן לבחינה בבית המשפט העליון.
- ב. (1) אין לשלול מעיקרא קבלת בטוחה שמקורה בחוץ לארץ להבטחת חיוב בארץ, אלא שיש לבדוק כל מקרה לעיצומו.
- (2) במקרה דנן, כונת ההחלטה היא ליתן בידי המשיבות ביטחון כספי פשוט ונוח, הניתן למימוש מיידי בלא צורך בהליכים מיוחדים. הפקדת ערבות בנקאית אמריקנית עונה על התנאי הקבוע בהחלטה, כלשונו, אך אין היא משרתת את רוח ההחלטה וכונתה. הצורך לממש את הערבות עלידי פנייה למוסד המצוי מחוץ לגבולות המדינה ובמידת הצורך להגיש תביעה נגד אותו מוסד מחוץ לתחום השיפוט למקרה שלא יכבד את הערבות או יטען טענות כלשהן כלפיה — אינו בבחינת מימוש בתנאים אופטימאליים.

הרשם ש' צור

ג. (1) אגרת ערעור נקבעת לפי שווי הסעד המבוקש, כפי שהוא מוגדר עלידי בעל הדין עצמו, ולא לפי שווי הסעד, אותו פוסק בית המשפט.
 (2) במקרה דנן, מבקשים המערערים סעד כפול: ביטול חיוב כספי שנפסק כלפיהם וקבלת תביעתם הנגדית. אלה הם סעדים מצטברים, ויש לשלם אגרת ערעור בגין כל אחד מהם.
 (3) בעל דין רשאי להגביל את שווי הסעד המבוקש עלידי ולשלם אגרה לפי השווי המוגבל, אך כשמדובר בסעדים שונים ומצטברים, העולים על הסכום המוגבל, עליו לציין לאיזה סעד מכוננת ההגבלה.

ד. במקרה דנן, למרות שבהתאם לתכנית הכראה במסגרת הליכי פשיטת-רגל של המשיבות בארצות הברית, חויבה המשיבה 1 לבטל את כל מניותיה הרגילות במניותיה המועדפות ולהקצות תחתן מניות חדשות לחברת אם חדשה, היא ממשיכה להתקיים כאישיות משפטית עצמאית — בכפוף להוראות תכנית ההכראה. אולם מאחר שלפי צו בית המשפט האמריקני, מוקנות הזכויות הכספיות של המשיבות כלפי המערערים לקרן נאמנות, וכן אי אפשר לדון בערעור המערערים על דחיית תביעתם שכנגד בלא צירוף אותה קרן נאמנות, יש מקום לצרפה כבעל דין דרוש.

פסקי-דין של בית המשפט העליון שאוזכרו:

- [1] ב"ש 665/86 — לא פורסם.
 [2] ב"ש 104/86 (ע"א 119/84). קני בתים בע"מ נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה נתניה ואח', פ"ד מ(3) 475.

פסקי-דין אנגליים שאוזכרו:

- [3] *Aldrich v. British Griffin Chilled Iron and Steel Company* [1904] 2 K.B. 850 (C.A.).

בקשות של המשיבות בערעור לדהיית ערבויות, למחיקת חלקים מכתב הערעור ולהגדלת סכום הערובה להוצאות ובקשה של המערערים להחלפת המשיבות. הבקשות נתקבלו בחלקן.

ש' תוסיה-כהן — בשם המערערים;

א' קמר — בשם המשיבות.

ה ח ל ט ה

הרקע

1. בבית המשפט המחוזי בירושלים התנהלה תביעה כספית, שהגישו המשיבות נגד המערערים, ותביעה כספית שכנגד, שהגישו המערערים נגד המשיבות (ת"א 431/80).

הרשם ש' צור

בפסק-דין מיום 2.3.85 קיבל בית המשפט המחוזי את תביעת המשיבות, ובין שאר סעדים, חייב את המערערים לשלם להן סך של 228,000 דולר בצירוף ריבית ו-495,000 שקל חדש בצירוף הצמדה וריבית וכן הוצאות ושכר טרחת עורך-דין. בית המשפט המחוזי דחה את התביעה שכנגד שהגישו המערערים נגד המשיבות.

2. לאחר מתן פסק הדין פנו המערערים לבית המשפט המחוזי וביקשו להורות על עיכוב ביצוע הפסק עד לאחר הדיון בערעור. בהחלטה מיום 11.4.86 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ביצוע פסק הדין, בתנאי שתופקו ערבות בנקאית בסכום השווה ל-200,000\$, בתנאי שסכומי כסף, שהופקדו בחשבונות המעוקלים של המערער 1, יועברו לחשבון משותף של באי-כוח הצדדים, ובתנאי שיוטל עיקול על חלקו של המערער 2 בבית שברחוב יהודה הלוי 141 בתל-אביב. על החלטה זו הגישו המערערים בקשת רשות ערעור (ר"ע 300/86), ובקשה זו נדחתה על-ידי המשנה לנשיא בהחלטה מיום 20.5.86.

3. בחיק העיקרי הגישו המערערים ערעור, שנסב הן על חיובם לשלם למשיבות את הסכומים שפסק בית המשפט המחוזי והן על דחיית תביעתם הנגדית (ע"א 262/86).

4. בנוסף, פנו המערערים לבית-משפט זה וביקשו להמיר את הערבות הבנקאית, שנקבעה כתנאי לעיכוב הביצוע, בעיקול אחר (ב"ש 345/86, 531). לאחר מספר דיונים ומתן ארכות להפקדת הערבות נדחתה בקשה זו ונקבע, כי על המערערים להפקיד את הערבות הבנקאית עד יום 31.10.86 (החלטת השופט ר' מלץ מיום 15.10.86). ביום 3.10.86 הפקידו המערערים שתי ערבויות של בנק בניו-יורק על סך 50,000\$ כל אחת, וביום 28.10.86 הפקידו ערבות בנקאית ישראלית על סך 100,000\$. בעקבות מהלכים אלה הגישו המשיבות מספר בקשות, ואלו הן:

(1) בקשה לדחיית הערבויות הבנקאיות האמריקניות שהוגשו (ב"ש 940/86);

(2) בקשה למחיקת חלקים מכתב הערעור בשל אי-תשלום אגרה מספקת;

(3) בקשה להגדלת סכום העירבון להבטחת הוצאות המשיבות בערעור.

לעומתן, הגישו המערערים בקשה למחוק את שמן של המשיבות ולרשום תחתן משיבות אחרות. נדון עתה בעניינים אלה כסדרם.

בקשה לדחיית הערבויות הבנקאיות האמריקניות

בית המשפט המחוזי, בהחלטה מיום 11.4.86, הורה על עיכוב ביצועו של פסק הדין שניתן לטובת המשיבות. החלטת עיכוב הביצוע הותנתה במספר תנאים, וביניהם הפקדת ערבות בנקאית בסכום השווה ל-200,000\$. המערערים הפקידו ערבות של בנק ישראלי על סך 100,000\$ ושתי ערבויות של מוסד בנקאי אמריקני על סך 50,000\$ כל אחת. המשיבות מעלות שורה של טענות כלפי הערבויות האמריקניות, אולם תחילה יש להתייחס

הרשם ש' צורך

לטענה מקדמית שהעלו המערערים. לדבריהם, ההחלטה על עיכוב הביצוע, ובכללה התנאי ברבר הערבות הבנקאית, ניתנה על-ידי בית המשפט המחוזי, ושם הוא המקום הנכון להשיג על הערבויות שהופקדו. אין יטוד לטענה זו: על החלטת בית המשפט המחוזי מיום 11.4.86 הגישו המערערים בקשת רשות ערעור לבית-משפט זה, ובקשתם נדחתה. בכך אישר בית-משפט זה את החלטת בית המשפט המחוזי ואת התנאים שנקבעו על-ידיה. איי-קיומם של התנאים, הקבועים בהחלטת בית המשפט המחוזי, הוא עתה עניין הניתן לבחינה בבית-משפט זה. הא ו'איה — המערערים עצמם פנו לבית-משפט זה בבקשה לשנות את התנאים שנקבעו בהחלטת בית המשפט המחוזי בעניין המועד להפקדת הערבות (ראה החלטת השופט ח'לץ מיום 15.10.86 בחיק ב"ש 531/86).

המשיבות מעלות מספר טענות כלפי הערבויות האמריקניות, אולם טענות המרכזיות היא, שבמקרה הנדון על המערערים להמציא ערבות של מוסד בנקאי מקומי. ככלל, אין לשלול מעיקרא קבלת בטוחה שמקורה בחוץ לארץ להבטחת חיוב בארץ, אלא שיש לבדוק כל מקרה לעיצומו (*Aldrich v. British Griffin Chilled Iron and Steel Company* (1904) [3], at 880). השאלה היא, האם, במקרה הנדון, יש לחייב את המערערים בהפקדת ערבות של מוסד בנקאי ישראלי. בעניין זה יש לפנות, בראש ובראשונה, להחלטת בית המשפט המחוזי. בעמ' 2, פסקה 2 להחלטה, נאמר:

„אם בית המשפט ייעתר לבקשת העיכוב ייטה הוא להתנות את העיכוב בהמצאת ערובה להבטחת החיוב שנפסק אם ערעורו של המבקש יידחה (תקנה 469 וד"ר י' זוסמן, סימן 668).

אם בית המשפט מפעיל סמכותו על פי תקנה 469 מן הראוי שהערובה תהיה, מתאימה' גם במובן זה שתהא נתונה עד כמה שאפשר למימוש בתנאים האופטימליים“.

דברים אלה נאמרו, בבחינת עיקרון כולל, לגבי כל הביטחונות שנקבעו בהחלטה כתנאי לעיכוב הביצוע ובכלל זה גם לעניין הערבות הבנקאית. בעניין זה כוונת ההחלטה היא ליתן בידי המשיבות ביטחון כספי פשוט ונוח, הניתן למימוש מיידי בלא צורך בהליכים מיותרים. הפקדת ערבות בנקאית אמריקנית אכן עונה על התנאי הקבוע בהחלטה, כלשונו, אך אין היא משרתת את רוח ההחלטה וכוונתה. הצורך לממש את הערבות על-ידי פנייה למוסד המצוי מחוץ לגבולות המדינה ובמידת הצורך להגיש תביעה נגד אותו מוסד מחוץ לתחום השיפוט למקרה שלא יכבד את הערבות או יכען טענות כלשהן כלפיה — אינו בבחינת מימוש בתנאים אופטימליים. באי-כוח המערערים טוען, כי המשיבות הן תושבות של ארצות-הברית ומקום עסקיהן הוא שם, ולכן אין פסול בהפקדת ערבות אמריקנית לטובתן. יש לדחות טיעון זה: ההליכים שנקטו בישראל נסבו על פרויקט עסקי שעמד לקום בישראל, וכל ההליכים המשפטיים בעניין זה נקטו כאן. הערבות הבנקאית נקבעה כתנאי לעיכוב ביצוע פסק-דין בישראל, ולפיכך אין לרואותיה למקום מושבן ומקום עסקן של המשיבות.

הרשם ש' צור

אני מוצא איפוא, שהערבויות הבנקאיות האמריקניות שהפקידו המערערים אינן תואמות את התנאי שנקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי, ואני מאפשר בזה למערערים להפקיד תחתן, תוך 45 ימים מיום המצאת החלטה זו, ערבות של מוסד בנקאי ישראלי על סך של \$ 100,000. מסקנה זו מייצרת את הצורך להתייחס לחלק מן הטענות הנוספות שהעלו המשיבות כלפי הערבויות ושמקורן בנוסח האנגלי שלהן, מוסיפות המשיבות וטוענות, שהערבות צריכה לציין שהיא באה להבטיח את חיוביהם של שני המערערים, והצדק עמן: פסק הדין של בית המשפט המחוזי חייב את שני המערערים, ביחד ולחוד, בתשלום כספים למשיבות, והערבות הבנקאית כתנאי לעיכוב הביצוע צריכה, גם היא, להבטיח חיובים אלה (השווה ב"ש 665/86 (1)). לסיכום, על הערבות הבנקאית הישראלית שעל המערערים להפקיד לפי החלטה זו לענות על תנאים אלה:

(1) הערבות תכונן כלפי שתי המשיבות;

(2) הערבות תינתן להבטחת חיובם של שני המערערים, ביחד ולחוד;

(3) הערבות לא תוגבל בזמן.

בקשה לחתימת חלקים מכתב הערעור

בקשה זו מבוססת על הטענה, שהמערערים לא שילמו את מלוא האגרה המגיעה לפי הסעד המבוקש על-ידיהם, בית המשפט המחוזי חייב את המערערים לשלם למשיבות סכומי כסף בשווי של כ-750,000 \$ ודחה את תביעתם הנגדית כלפי המשיבות לתשלום סכום כסף בשווי של כ-2,000,000 דולר (קרן בלבד). בכתב הערעור משיגים המערערים על שני חלקי פסק הדין ומבקשים הן ביטול החיוב הכספי שנפסק נגדם והן קבלת התביעה הנגדית שהגישו הם נגד המשיבות (ראה: סעיף ז', בעמ' 2; סעיף י"ד, בעמ' 13-14 להודעת הערעור). אולם, בכתב הערעור ציינו המערערים, כי הם מגבילים את ערעורם על דחיית התביעה שכנגד עד לסכום פסק הדין שניתן נגדם. בטיעון לפניי הסביר בא" כוח המערערים, כי המערערים מבקשים להגביל את ערעורם, משיקולי אגרה, לסעד כספי בשווי של 750,000 \$, בין אם במסגרת הערעור ובין אם במסגרת הערעור שכנגד. אגרת הערעור נקבעת לפי שווי הסעד המבוקש, כפי שהוא מוגדר על-ידי בעל הדין עצמו, ולא לפי שווי הסעד אותו פוסק בית המשפט (ב"ש 104/86 (ע"א 119/84) (2)). במקרה הנדון מבקשים המערערים סעד כפול: מצד אחד הם מבקשים לבטל חיוב כספי שנפסק כלפיהם, ומצד שני — לקבל את תביעתם הנגדית, אלה אינם סעדים חלופיים אלא מצטברים, ויש לשלם אגרת ערעור בגין כל אחד מהם. בעל דין רשאי להגביל את שווי הסעד המבוקש על-ידיו ולשלם אגרה לפי השווי המוגבל, אך כשמדובר בסעדים שונים ומצטברים, העולים על הסכום המוגבל, עליו לציין לאיזה סעד מכוונת ההגבלה, שאם לא כן, עשוי בית המשפט לדון בסעד לגביו לא שולמה אגרה.

לפיכך אני מורה בזאת למערערים להודיע, תוך 45 ימים מיום המצאת החלטה זו,

הרשם ש' צור

לאילו סעדים ולאילו סכומים מוגבל ערעורם, או לשלם — תוך המועד האמור — את הפרש האגרה המתחייב מכלל הסעדים המבוקשים על-ידיהם בערעורם.

בקשה להגדלת סכום הערובה להוצאות

בעקבות הגשת הערעור קבע המזכיר הראשי של בית-משפט זה, לפי תקנה 428 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1934, כי על המערערים לערוב להוצאות המשיבות בערעור בסכום של 15,000 ש"ח. המשיבות טוענות, כי — בהתחשב בסכום הסעד המבוקש בערעור — יש להגדיל סכום זה ולהעמידו על סכום השווה ל-200,000 \$ בערך. יש לדחות בקשה זו. סכום העירבון להבטחת הוצאות המשיבות בערעור נועד להבטיח את ההוצאות, כפי שבית-משפט זה עשוי לפסוק בתום ההליך. קביעת המזכיר הראשי במקרה זה תואמת את הסכומים הנפסקים בבית-משפט זה בערעורים שהיקפם הכספי גדול — כמו כאן — ואין מקום לשנות קביעה זו.

בקשה להחלפת משיבות

המשיבות הן חלק מקבוצת חברות, העוסקות בעסקי בנק וחלפנות כספים ברחבי העולם. המשיבה 1 היא חברת האם, ולה השליטה במשיבה 2 ובחברות בנות אחרות, שאינן צד להליכים המשפטיים בישראל. בסוף שנת 1984 נקלעו המשיבות וחברה נוספת (להלן — החברות החייבות) לקשיים כספיים ונכנסו להליכי פשיטת-רגל לפי החוק האמריקני. במסגרת הליכים אלה הושג הסדר — בהסכמת הנושים — לפיו גורם חיצוני ישקיע בחברות החייבות סכומי כסף, במטרה להגיע להסדר פרעון החובות לנושים. תמורת השקעתו יקבל המשקיע את הבעלות (במלואה או בחלקה) ואת השליטה בחברות החייבות בדרך של הקצאת מניות המשיבה 1 לחברה אם חדשה בשליטתו (Deak Acquisition Corp.). על יסוד זה הוגשה לבית המשפט האמריקני, תכנית הבראה מפורטת ומורכבת, אשר קיבלה את אישורו של בית המשפט שם ביום 14.4.86. לפי התכנית, כפי שאושרה, הופטרו החברות החייבות מכל חובותיהן שנוצרו לפני יום 14.4.86 (הוא היום הקובע), ונמנע מן הנושים לממש את חובותיהם כלפי החברות החייבות. הוקמה קרן נאמנות (Deak Reorganization Trust), ויתרת כל הזכויות והנכסים של החברות החייבות (residual assets), כפי שהיו ביום הקובע, הוקנו לה. המשיבה 1 חויבה לבטל את כל מניותיה הרגילות והמועדפות ולהנפיק מניות חדשות ולהקצותן לחברת האם החדשה. התמנה נאמן לטיפול בחובות הנושים ולביצוע תכנית הבראה. בכפוף לתכנית, כפי שאושרה, שוחררו המשיבות מהליכי פשיטת-רגל, והן ממשיכות להתקיים ולפעול, כנראה בהנהלה חדשה.

על רקע זה פונים המערערים ומבקשים להורות על מחיקת המשיבות מההליך התלוי ועומד בבית-משפט זה ועל רישומן של Deak Reorganization Trust ו-Deak Acquisition Trust כמשיבות תחתיהן, או לצרף את קרן הנאמנות או את הנאמן כמשיב נוסף.

הרשם ש' צור

הבקשה להחליף את המשיבות מבוססת על הטיעון, שמניות המשיבות הוקצו ל-Deak Acquisition Trust, היא חברת האם החדשה שנוכרה לעיל, ובכך שינו המשיבות את מעמדן. יש לדחות טענה זו: מן המסמכים המונחים לפניי עולה, שהמשיבה 1 (השולטת במשיבה 2) חויבה לבטל מניותיה הרגילות במניותיה המועדפות ולהקצות תחתן מניות חדשות לחברת האם החדשה. גם אם מדובר בהחלפת כל הון המניות של המשיבה 1 (דבר שלא הוצגו לגביו נתונים ברורים), אין בכך כדי לשנות את מעמדה המשפטי של משיבה זו, שכן לא נפגע מעמדה כאישיות משפטית עצמאית, והיא ממשיכה להתקיים — בכפוף להוראות תכנית ההבראה — כמקודם. אין איפוא יסוד לבקשה להחלפת המשיבות בגופים משפטיים אחרים.

מוסיפים המערערים וטוענים, כי בעקבות אישור תכנית ההבראה חל שינוי בכך שזכויות המשיבות ונכסיהן הוקנו לקרן הנאמנות, ולפיכך יש לצרף את הקרן כמשיבה נוספת או, לפחות, לקבל ייפוי-כוח מהנאמן או אישור ממנו, שההליכים בישראל מתנהלים על דעתו. בא-כוח המשיבות מודה, שעם אישור תכנית ההבראה חל שינוי, אך הוא טוען, שאין במצב החדש כדי לשנות את זכויות המשיבות לקבל את המגיע להן מהמערערים לפי פסק הדין של בית המשפט המחוזי. יחד עם כך טוען בא-כוח המשיבות, כי עם אישור תכנית ההבראה מגיעים המערערים להשיג בבית-משפט זה על דחיית תביעתם הנגדית בבית המשפט המחוזי.

לפי המסמכים המונחים לפניי (ההסכם עם הנושים, תכנית ההבראה וצו בית המשפט האמריקני) עולה, שכל ה-*residual assets*, כפי שהיו קיימים ביום אישור התכנית (14.4.86), הוקנו לקרן הנאמנות (סעיף 7 לצו בית המשפט וסעיף 5.1 רישא לתכנית ההבראה). הגדרת ה-*residual assets* מופיעה בסעיף 1.39 של אותו מסמך, והיא רחבה ומפורטת ביותר. בין השאר נאמר בהגדרה:

"... residual assets shall mean also... intangible property, securities, instruments, cash and other assets, properties, cause of action, claims, and rights of any kind or description of the debtors" (הן החברות החייבות — ש' צ').

פסק הדין של בית המשפט המחוזי הוא מיום 2.3.85 וניתן לפני תאריך אישור תכנית ההבראה (19.4.86). לפי זה, הזכויות הכספיות של המשיבות כלפי המערערים לפי אותו פסק-דין מוקנות, מכוח צו בית המשפט האמריקני, לקרן הנאמנות. בא-כוח המשיבות הציג מכתב, מטעם המשיבות, לפיו סכומי הכסף לפי פסק הדין של בית המשפט המחוזי מגיעים למשיבות ולא לקרן הנאמנות. מחלוקת זו לא הובהרה די צורכה, ואפשר שכותב המכתב לא היה ער לכך, שפסק הדין של בית המשפט המחוזי ניתן לפני מועד אישור תכנית ההבראה. מכל מקום, אין חולק על כך, שהוראות הצו ותכנית ההבראה הן הקובעות לכל דבר ועניין.

הרשם ש' צור

א זאת ועוד — לטענת באיכות המשיבות הופטרו המשיבות, לפי תכנית ההבראה, מכל חיוביהן, וכל תביעה או דרישה כלפיהן מבוטלת ומעוכבת. גם לדידו לא ניתן לדרוש בערעור המערערים על דחיית תביעתם שכנגד בבית המשפט המחוזי בלא צירוף קרן הנאמנות. יש אפוא מקום לצירוף הקרן כמשיבה לערעור, ולו מטעם זה בלבד.

ב המסקנה מכל אלה היא, שקרן הנאמנות (Deak Reorganization Trust) היא בעל דין דרוש לצורך הדיון בערעור שהוגש בתיק זה, ולפי תקנות 38 ו-426 לתקנות סדר הדין האזרחי אני מורה על צירופה — באמצעות הנאמן — כמשיבה נוספת לערעור.

אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ד בטבת תשמ"ז (25.1.87), בהעדר הצדדים.

ג

ד

ה

ו

ז